

HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA
HELSINKI FOUNDATION for HUMAN RIGHTS

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska
Jerzy Ciemniowski
Janusz Grzelak
Marek Antoni Nowicki
Marek Sajfan
Stefan Starczewski

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Zbigniew Hołda
Sekretarz: Adam Bodnar
Skarbnik: Elżbieta Czyż
Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, 8 września 2008 r.

3028.../2008/21386/PIP/Pr8/AM

Szanowna Pani
Ewa Kopacz
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00 – 952 Warszawa

Helsińska Fundacja Praw Człowieka zwraca się z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji dotyczących standardów postępowania ze zwłokami ludzkimi po przeprowadzeniu sekcji sądowo-lekarskiej. Dotarły do nas niepokojące sygnały dotyczące braku jednoznacznych i prawnie ustalonych procedur działania w takich sytuacjach, co może być przyczyną nadużyć i nieprawidłowości w tym zakresie.

Do Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka zgłosili się Państwo S., którzy wobec pracowników Katedry Medycyny Sądowej Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu podnosili zarzut profanacji zwłok swojego synka, w związku z przeprowadzaną sekcją sądowo-lekarską mającą wyjaśnić przyczyny zgonu. Według rodziców i świadków zdarzenia ciało dziecka zostało wydane w makabrycznym stanie (niepozszywane, rozczłonkowane {główka osobno} i zawinięte w brudne pieluszki). Prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2008 roku biegły sądowy przeprowadzający sekcję został uznany winnym znieważenia zwłok, o czym zostaliśmy poinformowani przez osoby pokrzywdzone.

W opisaney powyżej sprawie wątpliwości Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka budzi kwestia zgodności z prawem niektórych procedur sekcyjnych. Bezsprzeczny jest fakt, że z medycznego punktu widzenia zasadne jest stosowanie wszelkich technik oględzin, zmierzających do wyjaśnienia okoliczności i przyczyn śmierci. W tym celu lekarz medycyny sądowej ma prawo nawet do podejmowania czynności powodujących dodatkowe uszkodzenia zwłok i nie budzi to żadnych wątpliwości. Wydaje się jednak, że w zakresie procedur postępowania ze zwłokami ludzkimi po sekcji sądowo-lekarskiej istnieje jedynie pewien zwyczajowo przyjęty sposób działania, do którego prawo odnosi się w sposób zbyt ogólny.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 roku w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z 2001 r. Nr 153 poz. 1783) wydane na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i

chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2000 r., Nr 23 poz. 295 z późn. zm.) w żaden sposób nie reguluje procedur posekcyjnych.

Z kolei art. 6 § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006 roku w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz. U. z 2006 r., Nr 203, poz. 1503) nakazuje jedynie, by osoba wskazana w regulaminie porządkowym szpitala jako obowiązana do wydania zwłok osobie uprawnionej do ich pochowania dokonała na nich wszelkich czynności kosmetyczno-higienicznych. Art. 6 § 1 w/w rozporządzenia stwierdza także, że zwłoki należy wydać w stanie zapewniającym zachowanie godności należnej osobie zmarłej. Powstaje jednak pytanie czy jeśli przeprowadzana była sekcja zwłok, to czy na pracownikach szpitala powinna spoczywać odpowiedzialność za zrealizowanie dyspozycji powyższego przepisu. Ponadto wątpliwości budzi niedookreśloność pojęcia „stan zapewniający zachowanie godności ludzkiej” w kontekście przeprowadzanych czynności sądowo-lekarskich.

W opinii Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka konieczne jest zbadanie w jakim zakresie prawny nakaz poszanowania godności człowieka wyrażający się art. 30 Konstytucji znajduje swoje odzwierciedlenie w faktycznej procedurze postępowania ze zwłokami ludzkimi.

W związku z powyższym Helsińska Fundacja Praw Człowieka uprzejmie prosi o udzielenie informacji na temat, czy istnieją jakiegokolwiek uniwersalne standardy postępowania ze zwłokami, które są obowiązujące i jednakowo stosowane w Zakładach Medycyny Sądowej, w szczególności w odniesieniu do zwłok noworodków.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Zygmunt Przybylski

Adam Bodnar
Adam Bodnar
Sekretarz Zarządu

Danuta Przywara
Danuta Przywara
Prezes Zarządu

Do wiadomości:

prof. dr hab. Zbigniew Cwiakalski
Minister Sprawiedliwości
Aleje Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

prof. dr. hab. med. Zygmunt Przybylski
Prezes Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii
ul. Wojciecha Oczki 1
00-781 Warszawa

dr Janusz Kochanowski
Rzecznik Praw Obywatelskich
Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa